

SÜMEG ÉS VIDÉKE

(SÜMEG-SZENT-GRÓT.)

TÁRSADALMI HETILAP.

A SÜMEGVIDÉKI GAZDAKÖR ÉS A SÜMEGI NÉPBANK HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden vasárnap.

HIRDETÉSEK: 2 hasábon postáért egyszeri hirdetésnél 10 Ft., többszörli hirdetésnél 14 Ft. — Hivatalos hirdetésnél minden szó 4 Ft. — Hirdetések és díjak HORVÁT GÁBOR nyomdájába küldendők.

Előfizetési árak:	
Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 kor.
Negyed évre	2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.	

Felelős szerkesztő:
ÉLES KÁROLY.
Leptulajdonos és Kiadó:
HORVÁT GÁBOR.

A lap szellemi részét illető közleményeket a szerkesztőséghez kérünk.
Előfizetési pénzek Horvát Gábor könyvnyomdá-
jába küldendők.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Nagyjaink kultusza.

A mult a jelen tanítómestere, a jelen iránymutató tüje a jövőnek. A jelen egyik szemével a multba néz, a másikkal a jövő titkos homályába iparkodik beletekinteni. Így megismeri a multat s ennek tanulságaiból lerakja a jelen alkotásait, hogy biztos alapot teremthessen a jövőnek.

Amint a nemzet beletekint a multba, ellenállhatatlan erővel és hatalommal ragadják meg ezredéves multunk nagy alakjai, akiknek élete és működése együttesen szinte a nemzetnek ezredéves élete, története. És e ragyogó alakok láttára föllángol a nemzeti érzelmek, a hála, a kegyelet és hódolat magasztos érzelmek multunk nagyjai iránt.

Szívbeli benső örömmel látjuk, hogy napjainkban ez az érzelmek hatalmas tért hódított nemzetünkben. Szinte uralkodó lett a nemzet lelkén. Az érzelmeknek ez a tüze, ez a hatalmas föllángolása, amely izzó melegével és csodás erejével átjárja az egész nemzet lelkét: egyetlen tábortáborba vonja a haza minden fiát, midőn nagyjaink emlékezetét fölújítani, irántuk való kegyeletünknek,

hálánknak és hódolatunknak oltárt emelni és ez oltáron áldozni óhajtunk.

A nemzeti érzület hatalmas föllobogása az, amely sorra-rendre életrehívja nagyjainkat, előszólítva mult homályából és tündöklő példaképpen állítva a jelen nemzedék elé.

A mult évben ünnepeltük Kossuth apánkat, ma még egyre égnek II. Rákóczinak, a legnemesebbnek, áldozatoltárai s két hét múlva hódolunk a haza bölcsének, Deák Ferencnek is. És e legnagyobbak mellett áldozunk a nagyok emlékének is. Budapesten a mult héten leplezték le Kisfaludy Sándornak emléket s ugyane héten mi, sümegiek, egyesítettük az ő poraival imádott hitvesének, Szegedy Rozáliának hamvait. A jövő évben pedig, e nagy asszony halálának évforduló napján, az egyesülés örök zálogául leleplezzük Szegedy Rozáliának bronzemlékét, ott a Kisfaludy-szobor talapzatán.

Nemes és magasztos, főséges és szent dolog a nagyok e kultusza. És termékenyítő. A sugarak, amik a nagy alakokról visszaverődnek, behatolnak a jelen nemzedék kitért kebelébe, átjárják azt és megtöltik ennek a földnek,

ennek a hazának szentséges, rajongó szeretetével. És ennek nyomában kihajt a testvériség érzelmek, megnövekedik fajunk szeretete és egymás kölcsönös megbecsülése. Gyökeret ver az összetartás, a kölcsönös megértés és támogatás és megtörik a magyar ősi átka: a viszálykodás.

Azok az érzelmek, amiket nagyjaink kultusza kelt a szívekben, munkára serkentenek bennünket. Elénk tárják Deák Ferenc nagy mondását: „Első és legszentebb legyen előtted a haza! És e szent jelige alatt munkába visszük minden tudásunkat, teljes akaratomat, egész énünket. A kötelesség terhe edessé válik, mert megfűszerezi az a magasabb erkölcsi fölfogás, hogy magunkért dolgozván, dolgozunk a hazáért, a nemzetért is. E fölfogásban lelkünk mélyéből iparkodunk, hogy emberül megálljunk a a helyet, melyre hivatásunk állított.

Midőn tehát nagyjainkat ünnepeljük, midőn érdemeiknek hálával és hódolattal áldozunk, egyúttal gazdag javakat gyűjtünk a jelen nemzedék számára és dolgozunk a jövő érdekében is.

Az ünnepek, mikkel a jelen áldoz a multnak, fölemelik a nemzet lelkét magasabb, szebb, eszményiebb szférába

Ha régebben . . .

Ha régebben, a szebb időkben
Gondolatom feléd repült,
Ugy éreztem, a boldogságból
Nekem nem csepp, tenger került,
Szívem körül sugárkévéjét
Kibontotta a hold, a nap
És én ezért a szép világrt
Csupán téged áldottalak.

Am hogyha most el-elitődve,
Multam felett eszembe jött,
Ugy éreztem: a boldogságból
Kivettem már a részt, a just;
És ezután nem lesz, de semmim
— A tenger is könnycseppre vált —
Tiszavirág-szerelmed eltűnt,
Boldog óram immár lejárt.

Frászt Lujza.

A táplálószer gyártása.

— A Sümeg és Vidéke eredeti tárcája. —

Irta: Ereky Károly, gépészmérnök.

A német mérnökök egyesületének ezidei közgyűlésén az elnöki beszéd gerince a következő volt: „Az ipar óriási fejlődésével szemben a társadalom nyomora nem csökkenik. A társadalomban működő gazdasági és termelő erőket rosszul használjuk ki s a míg a termés a gépek révén meg ezerszerződött, az emberiség relatív boldogsága csökkent — s a nyomor hatványozottan növekszik.

Engem már gimnázista koromban bántott az a tényállás s gondolkodva a nyomor növekedésének okáról, arra a konklúzióra jutottam, hogy a nyomor csak úgy lehet megváltani, ha az emberiséget végtelen olcsó táplálószerrel sikerül ellátnunk. Első éves technikus koromban irtam is a dolgról mint álomról, egy cikket. Az idő halad s a tudományos fölfedezések reményt adnak, hogy az álom valóság lesz s a mesterséges táplálószergyártás nem sokáig várat magára. De beszéljenek a tények.

A természet háztartásában következőképpen készül a husanyag: A levegőben lévő szén-savat magukba szívják a növények, azután a széntartalmát átalakítják cukorrá, cellulozává, fává, fűvé és gyümölcsövé. Ez anyagokat ismét fölemésztik a növényevő állatok s a gyomruk laboratóriumában átalakítják húsá és vérré. Végeredményben tehát a levegő szén-savából készül teszem azt a marhahús s a levegő szén-sava tartja fenn az egész szerves világot. Ezek a tények mindenki előtt ismeretesek még az elemi iskolából s azt is tudja mindenki, hogy a levegő szén-sava nem fogyhat el soha, mert amit a növények szén-savat elhasználnak, azt az állatvilág és a fűtőkemencék ismét helyreállítják.

A kérdés most már csak az, hogy micsoda erő képes a levegő szén-savából húst készíteni? Dicső őseink azt mondták, (ha ugyan ilyen ostoba dolgokkal egyáltalában megterheltek a fejüket,) hogy az életör s ezzel elintézték a kérdést végérvényesen. A modern kémiai tudományok uttörői azonban nem akarták ezt a szót ismereni s kutattak, természetes kézzel fogható erő után. És végre sikerült a titkos leplet fölemelni. Friedel

írja a Comptes Rendu-ban: „L'Assimilation chlorophyllienne réalisée en dehors de l'organisme vivant“ című cikkében, hogy a növények ezáltal jönnek létre, hogy a napsugár egy *enzym* nevű anyagot rezgésbe hoz s ez a szén-savval egyesül. Kísérleteiben mesterségesen csinált Friedel különféle növényvegyületeket, amelyek életör nélkül, tisztán kémiai erő következtében jöttek létre. De ez még mind nem elég. Walter szeptérvári tanár abból az elvből kiindulva, hogy a fény és villamos sugarak tökéletesen egyenlő alakúak s csak hosszúságban különböznek egymástól, a levegő szén-savából cellulozát, fehérjét, borszeszt és cukrot, tehát mindazokat az alkotórészeket, amelyet máig csak napsugár és élő szervezet volt képes produkálni, megcsinálta laboratóriumában, villamos sugarakkal.

Talán mondanom sem kell, hogy a tanár urak e kísérletei irtózatot drágák s ha ők csináltak is mesterséges cukrot, akkor még mindig óriási sok nehézségeket kell legyőzni, míg a drága laboratóriumi kísérletekből olcsó gyártmány lesz. Így tehát Walter és Friedel kísérletei egyelőre csak bebizonyították, hogy igenis lehet táplálószerket készíteni, — növény és állat nélkül is, — de ma még a táplálószer szoros értelmében vett gyártásáról beszélni nem lehet.

Pedig már ideje volna. A nyomor óriási a földön. Amióta Booth Károly könyve „Life and Labour of the People in London“ cím alatt megjelent, számadatokban tudjuk, hogy hány ember éheznek. Jork angol városban 75.000 lakos van és ebből a tekintélyes számú lakosságból 23 százalék éheznek. Ez nem teória! 20 ezer ember ételklapja a következő: Hetenkint háromszor

s így válnak a szebb, jobb jövő reménysegeinek biztos zálogává is.

Ünnepeljük hát a nagyokat, hogy azután ezek dicső példáit követve ihletett szívvel, megtermékenyített aggyal és megacélozott izmokkal dolgozzunk a jövőért.

Gazdáink figyelmebe.

Járásunkat és vidékünköt nagy csapás érte. A szarvasmarhák között föllépett a száj- és körömfájás. Nagy csapás ez, mert azok a forgalmi korlátozások, melyeket a betegség következtében elrendeltek, nemcsak a kis és nagygazdát, de az iparost, kereskedőt és bárkit is részint közvetve, részint közvetlenül sújtanak. Hónapok óta nincs piacunk, nem tudjuk értékesíteni terményeinket, nem tudjuk értékesíteni állatainkat, pénzhez nem juthatunk, nem tudjuk sem a kereskedőnél, sem az iparosnál a minden évben szokott bevásárlásainkat teljesíteni.

Pedig a fellépett betegség nem igen nagy baj a gazdára akkor, ha azt csirájában elfojtathatja. Igen szigorú óvintézkedések vannak a betegség leküzdésére. Csak hogy — úgy mint bármely betegségnél — a betegség csiráját felismerve és azt többnyire megsemmisíteni, de legalább enyhíteni tudjuk, úgy ennél is a betegséget csirájában kellene megfojtani.

De mit tapasztalunk?

Azt, hogy legtöbb gazda, — legyen az kis- vagy nagygazda — nem tekinti azt, hogy azáltal, ha állatjának megbetegedését csakis önértékelből, nem törődve azzal, hogy a halogatással több száz embertársának kárt okoz, csakis akkor jelenti, ha *kell*; vagyis akkor, ha fél a büntetéstől. Nem tekinti azt, hogy beteg vagy fertőzött állatjával ez idő alatt embertársainak százszoros kárt okoz azzal, hogy állatjaival a meg nem engedett módon más százszorta annyi állatot fertőzhet. Igen szomorú dolog, hogy a gazda nem a *lelkiismerete* szerint tesz, hanem a törvény szigorától fél. Ha lelkiismeretesen járna el, nem harapóznék a baj ennyire; ha nem az önértéket, valamint nem azt tekintené „ha nekem jó, neked is jó”, úgy nem terjedne a baj olyan gyorsan a csirájában el lehetne fojtani.

Tehát a gazdák ne a büntetéstől való félelem miatt jelentsék *későn* a bajt, hanem saját lelkiismeretük szerint *azonnal*.

Nagy mulasztást követ el az, ki a késedelmes bejelentéssel és óvintézkedések be nem tartásával a betegség továbbhurcolását elősegíti, de nagyobb mulasztást, sőt *bűnt* követ el az, ki rosszhiszeműleg, tudva a *közegészség* ellen vét.

A törvény szerint: „beteg állatnak tejét forgalomba hozni vagy felhasználni tilos.”

A törvénynek ez az intézkedése biztosan azon a tapasztalaton készült, hogy a beteg, a betegségre s a fertőzésre gyanus állat teje emberi táplálékul ártalmas. Ha már ezt a törvény tiltja, miért vannak mégis olyan gazdák, kik a

szalonna, vasárnap tea, különben pedig örökösen margarin és kenyér meg kenyér a megőrültség. Hus soha, télen pedig hideg sötétség fűszerezi az ételket.

Mikor az angol bizottság elvégezte 6 hónapig tartó tanulmányait a *szegénység*ről, a között számadatok annyira megrendítették a gyárosokat, hogy egyszerre fölemelték a napszámosaik heti bérért. De mit ér ez a könyöradomány?

A szociális kérdésnek egy megoldása van csak — a táplálószer gyártása. A gépipar óriási fejlettsége megosztotta a föld népeinek a nyomorát. Ma nem fordul elő, hogy egy nép éhen hal, míg a másik tejben, vajban fürdik, hanem minden nép egyformán éheznek. Az angol akadémia elnöke azt mondta, hogy a gabona néhány évtized múlva oly drága lesz, hogy éhségtől megőrült embereket kell a társadalomnak eltartania.

A mérnök a társadalom első produktív munkása. Az ő tudománya direkt hasznot hoz, de ez a haszon semmit sem fog érni, ha a társadalom gyünde tagjait nem tudjuk mesterségesen táplálni, vagy nem szabadítani meg őket egy revolvergolyóval a nyomortól, mint a spártaiak hülye gyermekeikkel tettek.

Minden korok nagy embereit élénken foglalkoztatta az emberi és nyomor, de filozófiánál és erkölcsi predikációknál messzebb nem jutottak. A természettudományok apostolai vannak hívva a szenvedő emberiségért a nyomortól megmenteni. Az út a célhoz a kémia százaz képletein át vezet a táplálószer gyártásához.

beteg, vagy gyanus állat tejtét értékesítik? Igaz, hogy a törvény szerint az ilyen tej megsemmisítéséről gondoskodni a hatóság kötelessége, de ki képes azt járvány idejében mindennap ellenőrizni, hogy fertőzött állat tejből való-e? Ez mind a gazda *lelkiismereti* dolga. Azért a pár fillérért, mit naponként elvesztene, elalszik a gazda lelkiismerete. És minő átkos következményei lehetnek ennek az elaludt lelkiismeretnek! Emberéleteket dobhat oda áldozatul, családokat lökhet mély gyászba, siralomba. Hisz a gyermeknek legfőbb tápláléka a tej. Bünt követ el az, ki tudva, beteg vagy gyanus állat tejtét értékesíti. Lélek szerint és törvény szerint is bünt követ el az ilyen, mert a törvény szerint azt 400 K-ig terjedő pénzbírsággal lehet büntetni.

Midőn a törvénynek és lelkiismeretnek kötelességére figyelmeztetek mindenkint, akit illet, egyuttal felkérem a gazdákat, ne tekintsek az eljáró közeget mintegy végrehajtó közegnek, hanem oskiss a közérdek, közegészségügy érdekében működőnek mindaddig, míg a gazda is pontosan és lelkiismeretesen teljesíti a törvényben előírt kötelességét.

Azontul pedig ismerve hatóságunk szigorú és pontos eljárását, bizunk abban, ha szép szóval nem, a törvény szigorával elfojthatjuk a már nagyon is elterjedt betegséget.

S. J.

Az automobil.

A jog, törvény és igazság korszakában méltán megbotránkoztató dolog az, hogy a gazdag emberek minden észak nélkül 80—90 kilométer sebességgel száguldoznak a nyílt országutakon. Azoknak a szerencsétleneknek pedig, akik kénytelenek kocsi utazni s szemközti találkoznival, életük forog kockán, mert a szokatlan látványtól lovak megbokrosodva az árokba viszik őket. A bűsz automobil pedig tova száguld, míg a szerencsétlen utas nyakát vagy lábát törve az útszélen hentereg mindaddig, míg valami szamaritánus utazó meg nem szánja. A múlt héten a szalapa országúton egy boros kocsi találkozott a rohanó automobilal. A dolog természete szerint lovak megijedve az árokba döntöttek, a gazda maga összezuzódott, mindene összetört.

Az automobilista 20 koronával kínálta, melyet a súlyos károsodásért nem volt hajlandó elfogadni, mire a benzines motor elvágatott s faképnél hagyta a károsultat.

A biciklisták is száguldoznak szerteszét az országutakon, akiknek jó része azt sem tudja, hogy ha első jövő kocsival találkoznak s látják, hogy a lovak ijedeznek, akkor le kell szállni vaspáripájáról, hogy szerencsétlenség ne történhessék.

Igy járt a szerencsétlen gyömörői kocsmáros, ki egy *ügyes* biciklistával találkozott a nyílt úton. A kocsmáros lovak megbokrosodva az árokba döntöttek. A szerencsétlen lábát törte s most elmélkedhetik az utrendőrségi eljárásról.

Ha már most van utrendőrségi törvény, akkor azt kérdem én minden józanul gondolkodó embertől, hogy hol van abban az igazság, hogy ilyen veszedelmet okozó járóművel szabádon járhatnak-kelhetnek szerteszét, amikor tessék nekik és pedig oly gyorsasággal, amint csak masinájától kitélik, biztos veszedelmet és szerencsétlenséget okozva azoknak, kikkel utközben találkoznak.

Igen célszerű és tüdős dolog lenne addig is, míg ezeken a megbotránkoztató ázsiai állapotokon a törvényhozás fog segíteni, ha a megye legközelebbi közgyűlésén hoznának határozatot legalább a haladás sebességének korlátozására.

Addig azonban, míg az utrendőrségi törvény a sebes hajtást korlátozza s bünteti, az automobilistáknak pedig a legőrültebb sebességet elmézi s az általa okozott szerencsétlenségeket regressus nincs, ha a törvényhozás vagy a megye ezen hallatlan igazságtalanságon nem segít, akkor nem lehet csodálkozni azon, ha a kárvallott úgy vesz elgőltét, ahogy tud.

Az az automobilista, aki nem tud kellő mérséklettel utazni, az építessen magának külön utat, azon azután száguldozhat szabad tetszése szerint, de addig, míg az országút mindenkinek nyitva s tárva van s addig, míg a törvény egyenlő mértékkel mér boldognak-boldogtalannak, addig ilyen kiváltságos dolgok nem engedhetők meg még az automobilistáknak sem.

L.

Gazdák gyűlése.

A sümegvidéki gazdakör választmánya folyó hó 2-án Sümege gyűlést tartott. Ezen résztvettek Hayden Sándor elnök, Sugár Jákó jegyző, Eitner Zsigmond, Gyömöréy János, Kovács Mi-

hály, Sümegi Tivadar, Talabér Károly és Zathurecky Márton v. tagok, Ráth Endre orsz. gyűlési képviselő és Zathurecky Elemér mint vendégek.

A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után Hayden Sándor elnök mely részvétellel emlékezett meg Bogyay Aurél elhunytáról. Indítványára a gyűlés jegyzőkönyvileg fejezte ki fájdalomát s az elhunyt rokonaihoz részvétiratot intéz.

Ezután az elnök többrendbeli jelentést tett.

1) A Sümege tervezett állatkiállításra a földmiveltügyi miniszter 233 K-t, a megyei gazd. egyesület 100 K-t ajánlott, sajnos az uralkodó száj- és körömfájás miatt a kiállítást megtartani nem lehet. E miatt az elnök megkérte a megyei gazdasági egyesület elnökét, hogy a fenti összeget a jövő évben rendezendő állatkiállításra kétszeresen adják meg. Ezt az elnök kiállításba is helyezte. Az állan által ajánlott összeget pedig a gazdakör céljaira elkéri a választmány.

2) Örömmel tudatta az elnök, hogy vidékünkön a tejszövetkezetek ügye szép lendületet vett. Nevezetesen Csabrendeken, Gógánfán, Szent-Gróton, Nagy-Görbön és Óhidon már megalakult, míg Mihályfán még október hó folyamán megalakul.

3) A tél folyamán Sümege és Csabrendeken folytatják a kosárfonó tanfolyamot, Mihályfán pedig háziipar tanfolyamot rendez a földmiveltügyi kormány. E jelentéseket örvendetes tudomásul vette a választmány.

A Nován alakult gazdakör az október 11-én tartandó állatkiállítással kezdi meg működését s erre a sümegi gazdakört meghívva, képviselő kiküldését kéri. A választmány a meghívást köszönettel fogadta, tekintettel azonban a nagy munkaidőre és távolságra, képviselőt nem küldhet.

Sugár Jákó jegyző ezután a földmiveltügyi miniszter többrendbeli fölhívását olvasta föl, amelyek a mesterséges borkészítés megakadályozásáról, a hesszeni légy ellen való védekezésről s a budapesti vándor-pince mesterek tanfolyamáról nyújtottak értesítést és fölvilágosítást.

Az alapszabályok tervezetét három példányban kiállítva, az anyaezsemet utján a minisztériumhoz fölterjeszti az elnökség.

Ezután Sümegi Tivadar jelentette, hogy a kör amerikai telepének átvételére tervezett szövetkezet meg nem alakulhatott, mert a részvényeknek csak fele nyert aláírást. A telepet a nyáron át a saját költségén munkáltatta, ami mintegy 390 koronába került. A választmány ezt tudomásul vette s a múlt közgyűlés határozatához képest fölhatalmazta Sümegi Tivadart, hogy a termelt vesztsőt eladhassa, aki erre késznek nyilatkozott, hogy a mutakozó nyereséget a körnek ajándékozza. A választmány úgy a teljesített munkáért, mint az ajánlatért hálás köszönetet nyilvánította Sümeginek. A gépek felügyeletével községenként egy-egy tagot fog megbízni a kör. A felügyelők jegyzetének összeállításával Talabér Károly pénztárost és Sugár Jákó jegyzőt bízta meg a választmány, akik javaslatukat az október végén tartandó közgyűlés elé terjesztik. Ugyane gyűlésen határoznak az amerikai telep dolgában is.

Végül az elnök köszönetet mondott a megjelenteknek s a gyűlést eloszlatta.

H I R E K.

Bogyay Aurél.

Bogyay Aurél csabrendendeki földbirtokos e hó 28-ára virradó éjjel agyszéhhűdés következtében hirtelen meghalt. Előtte való este még kedélyes társaságot fogadott házánál s míg vendégei nála voltak, szédülési roham fogta el s néhány óra múlva elszendertült, hogy soha többé ne legyen ébredés.

Bogyay Aurélban a vármegye és a környék társadalma egyik legszeretettőbb és legkedvesebb tagját veszít el, érthető hát az az óriási megdöbbenés és szivből fakadó részvét, mellyel halála hírének mindnyájan vették.

Az elhunyt előkelő nemesi család tagja volt. Atyja, Bogyay Antal sok éven át volt járásunk főszolgabírája s mint ilyen igen nagy népszerűsége tett szert. Bogyay Aurél maga a mérnöki pályára készült, középiskolai tanulmányait a soproni főreáliskolán végezte, azonban szembaja miatt kénytelen volt tanulmányait félbeszakítani s visszavonulni csabrendeki birtokára. Itt gazdálkodott évek hosszú sora óta, hol jótékonyága és közmondásos humora által olyan népszerűsége tett szert, minőnek a környék polgárai közül alig örvend még valaki.

Ő volt a megalapítója a Csabrendeki Iparoskörnek, egyideig elnöke is és a kör fenállását csakis neki köszönheti. Alelnöke volt a Csabrendeki Takarékpénztárnak, tagja Zalavármegye

törvényhatósági bizottságának és Csabrendek község képviselőtestületének.

Temetése szeptember hó 30-án délelőtt volt óriási részvét mellett. A temetési szertartást *Andalits* Lajos esperes plébános végezte Tóth Károly csabrendeki plébános és Tamási István sümegi káplán segítségével. A temetésén jelen volt a környék minden kitűnősége. Testületileg képviseltette magát itt Csabrendek képviselőtestülete, a takarékpénztár és az iparos kör.

Mindnyájan érezzük a veszteséget, mely társadalmunkat az ő halálával érte. Gyászunk igaz és őszinte. A család e gyászjelentést adta ki:

Várbogyai Bogyai Jenő és neje Bene Mária, várbogyai Bogyai György és neje Glavina Margit, Vogel Istvánné sz. várbogyai Bogyai Érika és férje Vogel István fiakkal, Mészöly Ferenc gyermekekkel, öz. Áts Ferencné sz. várbogyai Bogyai Malvin és fia, várbogyai Bogyai Irma, Seffer Lajosné sz. várbogyai Bogyai Ida és férje Seffer Lajos gyermekekkel, mélyen megtört szívvel tudják felejtetetlen szeretett testvérüknek, illetve sógoruknak és nagybátyjuknak: várbogyai Bogyai Aurél földbirtokosnak, Zalavármegyei törvényhatósági bizottsági tagjának, a csabrendeki takarékpénztár alelnökének stb. f. évi szeptember hó 28-án hajnali 3 órakor, életének 46-ik évében agyszélhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A boldogult hűlt tetemei f. hó 30-án d. e. 10 órakor fogtak a római kat. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és a csabrendeki kis-temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó hó 30-án délelőtt 9 órakor fog a csabrendeki római kat. templomban a boldogult lelki üdvéért a Mindenhatóknak bemutatni. Kelt Csabrendeken, 1903. szept. 28-án. Áldás és béke legyen halmvai felett!

Kérelem Lapunk e száma megnyitja az év utolsó negyedét. Tisztelettel kérjük olvasó közönségünket, hogy az előfizetéseket megújítani s az esetleges hátralékokat beküldeni sziveskedjék, hogy a kiadóhivatal is megfelelhessen azoknak az anyagi kötelezettségeknek, amelyekkel a lap fenntartása jár.

Tanító beiktatás. Mult vasárnap volt Barabás Emléke, a kis-keleti római kat. kántortanítónak hivatalába való beiktatása. A beiktatást Grätzer Pius lelkész végezte a hívek nagy számban jelenlétében. Az új kántortanító evangélium után nyilvános hitvallást tett s ezután a beiktató lelkész rövid beszédet intézett az új kántortanítóhoz.

Lemondás. Pozsonyi József a sümegi népbank pénztárosa e tisztéről betegsége miatt lemondott. Az igazgatóság az e hó 2-án tartott gyűlésén a lemondást sajnálattal tudomásul vette; egyszersmind elhatározta, hogy a jövő évi rendes közgyűlés elé javaslatot fog terjeszteni a célból, hogy az intézet hű pénztárnokának az intézet körül 28 éven át szerzett érdemeit maradandóan örökítse meg.

Halálozás. Faludi Antal városunknak huzamos időn át volt pénztárosa szeptember 27-én délután két heti súlyos szenvedés után 61 éves korában meghalt. Temetése a mult hónap 29-én ment végbe, melyen a közönség nagy részvétet tanúsított Nyugodjék békében!

A képviselőtestület gyűlése. Sümeg képviselőtestülete szeptember 27-én tartotta rendes őszi közgyűlést Pozsonyi József városbíró elnöklésével. A gyűlés főtárgya az 1904-re szóló költségvetés előterjesztése volt. Erre vonatkozólag elfogadták az előjáróság javaslatát: E szerint 56.691 K kiadással szemben 40.185 K bevételre számítanak. A fölösletlen összeg tehát 16.506 K. Minthogy az adóalap 89045 K, a jövő évi községi adó 42,3% K. Ez a folyó évi 54,2 százalékkal szemben 11,9% apadást jelent. A gyűlés több illetőségű ügyet elutasított. Novák Zsigmond vásárbírói kérvényt intézett a város képviselőtestületéhez, melyben hivatkozva a hosszabb idő óta megszüntetett állatvásárokról, évi béréből 1025 K elengedését kérte. A képviselőtestület engedve a valóban méltányos kérelemnek, 500 K-t elengedett s abban az esetben, hogyha a mostani állapot tovább is fennmarad, a többi 525 koronát is elengedi. Több apróbb ügy után a gyűlés véget ért.

Hegyközségi gyűlés. A sümegi Baglyas hegyközség ma délután gyűlést tart, hogy a szűretet megállapítsa.

A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület kezdése. Zalavármegyei Hitelszövetkezetek Szövetsége alakulása érdekében Keszthelyen szeptember 27-én értekezlet volt, melyben a vidék számos földbirtokosa, sok kisgazda és iparos vett részt. Az értekezletet *Hertelendy* Ferenc országyűlési képviselő, a Zalamegyei Gazdasági Egyesület elnöke vezette, aki a jelen volt *Pallavicini* Ede ögrófot, mint a Somogyvármegyei Hitelszövetkezet elnökét fölkérte, hogy ismertesse a meg-

alakítandó szövetséget. *Pallavicini* ögróf teljes órán át fejtegette a szövetség üdvös voltát, mind a kisgazdáknak, mind az iparosokra nézve. Többek hozzájárulása után az értekezlet a szövetség megalakítását elhatározta, az előmunkálatok teljesítésével a megyei gazdasági egyesületet megbízta. Az értekezlet után a Zalamegyei Gazdasági Egyesület tartott ülést, melyen *Daranyi* Ignác földmivelésügyi minisztert az egyesület diszelnökévé választották.

Megsemmisített választás. A Pölc Pál halálával megüresedett keszthelyi tanítói állást megfellebbezték. A közigazgatási bizottság a választást megsemmisítette, mert a törvény értelmében elemi iskolánál segédtanítói állás nem szervezhető. A közigazgatási bizottság felhívta az iskolát fenntartó községet, hogy esetleg államszegély igénybevételével rendes tanítónői állást szervezzen s ennek betöltésére pályázatot hirdessen. Addig is tekintettel a tanítás folytonosságára, a megválasztott segédtanítónőt állásában megbízták.

Honvédek szemléje. Járásunk területén tartózkodó és bárhova illetőségű honvéd legénység ellenőrző szemléje Sümegeen lesz a következő renddel: október 10-én a mihályfai, gógánfai és ukki jegyzőségek, 12-én a nyirádi, káptalanfai galsai és bázsi jegyzőségek községeiben, 13-án Sümegeen és Csabrendeken tartózkodó s folyó évben bevonulva nem volt honvédek és póttartalékosok tartoznak megjelenni. A szemle a lövőde helyiségekben lesz s reggel 8 órakor kezdődik.

Piaci vizsgálat. Fischer Ignác dr. orvos és Barkóci László tb. szolgabíró f. hó 1-én piaci vizsgálatot tartottak. Különösen a behozott tejhasznát vették vizsgálat alá. Nem találtak semmi kifogásolni valót. Ennek kapcsán figyelemztetjük a gazdákat, hogy oly istállóból, ahol csak egy beteg tehen is van, a tejhasznának eladása tilos.

Nöpesedés. Sümegeen a folyó év három negyedében született 149, meghalt 122. Házasságra lépett 40 pár. Ebből szeptember hónapra 21 születés, 18 halálozás és 1 házasságkötés esik.

A Deák Ferenc ucca, ahol a piacot tartják, nem valami nagy tisztaságban tündöklék. Az eldobált szilva- és barackmag sűrűn fedi a gyalogjárót s a piacnak egyéb szemete is bántja a szemet. Az ottlakók nagyobb gondot fordíthatnának a gyalogjáró tisztaságára.

A bicikl. Stern Samu gyömrői korcsmáros szeptember 28-án Sümege kocsizott. Amint a Kossuth Lajos uccán hajtott be, éppen azon biciklizett Veisz Ignác ukki fiatalember. A biciklítő a lovak megvadulnak, elragadták a kocsit úgy, hogy Stern kivágódott a kocsiból. Eltörte jobb lábaszárát. Bevitték a sümegi kórházba, ahol a tört lábat bepóltálták, azután hazavitték, hogy otthon ápolják a szerencsétlenül járt embert. A hatóság a vizsgálatot megindította.

Védekezés a ragadós száji- és körömfájás ellen. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter „Utmutatás a ragadós száji- és körömfájás elleni védekezésre” cím alatt 30.000 példányban egy kis füzetet bocsátott ki a törvényhatóságokhoz a gazdaközönség soraiban való szétszórás végett.

Menetrend. Október 1-vel nem változott vasúti menetrendünk. Marad a nyári. Mint értesülünk, most már Sümegeiről Balaton-Szent-Györgyig adnak jegyeket. — A Balatontavi Gőzhajós Társaságnak október 1-től érvényes menetrendjét lapunk kiadóhivatalában megtekinthetik az érdeklődők.

Községi apaállatok biztosítása. A községi apaállatok biztosítása tárgyában a belügyminiszter 80649—903. szám alatt a következő üdvös rendeletet intézte az összes vármegyei törvényhatóságokhoz: A rendelet szerint a földmivelésügyi miniszter ismételve felhívta a belügyminiszter figyelmét azon körülményre, hogy úgy általános gazdasági szempontból, mint a községek különös érdekeinek fogva mily fontossággal bír, hogy a községi apaállatok elhullás esetére biztosítva legyenek s ily esetylek miatt a község állattenyésztése apaállat nélkül ne maradjon. Bár a nevezett miniszter a kerületi állattenyésztési felügyelőségek után a hatóságokat s a gazdaközönséget az apaállatok biztosításával foglalkozó intézményeknek az állattenyésztés szempontjából való különös fontosságáról saját részéről is felvilágosítani igyekszik, mégis, miután a biztosítás által a községnek is megkönnyítetik az apaállatoknak beszerzése azzal, hogy azoknak jótartására s megbetegedése esetén szakszerű ápolásra az illető biztosító társaság is felügyel, — az apaállatoknak használhatósága is előmozdittatik, a belügyminiszter is szükségesnek tartotta az állatbiztosítás előnyöire a törvényhatóságok figyelmét felhívni avégből, hogy ezen előnyöket a hitossága alatt álló községekkel megismertetvén, azoknak az apaállatoknak biztosítását hathatósan ajánlja.

Vadászati rendszabályok.

1. Fegyvered vadászatra indulás előtt már odahaza vizsgálj meg, nehogy kúnn, használatkor tapasztalad használhatatlanságát.
2. Nagy és ragadozó vadra vont vagy sima csőbe való, lehetőleg magad készítette töltényt használj.
3. Bárhol vadászol, — erdőn, vagy mezőn, halmok közt vagy lapályon, őserdőkben, szálas, vagy bokrosban — éppár golyós töltényt legyen a táskádban.
4. Töltényeidet otthon ne feledd, előbb ezekről gondoskodj, — puskád amúgy sem feledd otthon.
5. Medve- és vadkanra — hacsak nem támadnak — soha szembe lövést ne kockáztass, mert kicsiny a célpont és elárulod magad. Ezeket hagyd oldalt, csak így adhatsz biztos és jó lövést.
6. Állásban olyan légy, mint a mellett nőtt fa vagy cserje, — néma.
7. Állásodat el ne hagyd míg le nem fújta.
8. Lesre való ülés előtt a szél irányára fordítsd főfigyelmédet.
9. Fegyvered akkor húzd fel, ha már egyedül vagy állásodon, akkor is nesztelenül.
10. Állásodról, ha a hajtás véget éri, leeresztett sárkányokkal indulj tovább.
11. Fegyvered felhúzás- és leeresztéskor tartsd ég felé.
12. Ha vadásztársaid közt olyant is találsz, ki fegyverét felhúzottan, vízszintesen szokta hordani, hagyd ott.
13. Ha oly társal vadászol, ki a felszökő nyulra vagy felrebbentő szárnyasra 60 méteren túl rálő, sőt dupláz, vond le a konzekvenciát.
14. Lélekvesztőn mely vizre csak akkor merészkedj vadászatra indulni, ha jó uszó vagy.
15. Éjjeli lesre nagy vadra csak akkor foglaj állást, ha bizod magadban.
16. Befagyott folyón és tavon a vadászat mindig veszéllyel jár.
17. Telen bőrral bélelt, nyáron vékony, őszszel pedig vízhatlan gyapjuból készült vadászruhát viselj.
18. Nyáron át zöld, ősszel drapp és télen át világos színű legyen öltözeted vadászaton.
19. Hajtáskor vizsládat a vadászat előtt napon jól tápláld, vadászat napján husfélelve ne lakmároztasd.
20. Lőporodat száraz helyen tartsd.
21. Fegyvered csak finom olajjal konzerválj, kőolaj és más szagos zsiradék miatt a vad megorrol.
22. A ragadozókat, tekintet nélkül fajukra, minden időszakban és bárhol irtsd.
23. Télen etesd, tilalmi időben kiméld és csak vadászati időben löjje a hasznos vadat.
24. Medvének, kannak ne sajnáld a kegyelem lövést.
25. Sebzett medvét, vadkant eb nélkül ne nyomozz.
26. A megsebzett vadnak adj időt a lepihénesre.
27. Hajtóvadászat előtt tarts indíán módon haditanácsot.
27. Megszokott fegyvered és ebédedet ne kölcsonözd másnak.
29. Képezd ki magad jó lövőnek, hogy ne fáradj hiába.
30. Jó kedvvel indulj hazulról, a gondot hagyd otthon.

A Természetből

Türr tábornok emlékiratai. Mikor Világos után, az elnyomatás szomorú napjaiban, a magyar nép arra gondolt, hogy fegyverrel vivja vissza szabadságát, akkor a messiásként várt Kossuth Lajos mellé még egy szabadítót képzelt: Türr Istvánt, akit 1860 óta Garibaldi legkiválóbb bajtársa gyanánt ünnepelet az olasz nemzet és egész Európa. Türrt a magyar emigránsok már rég ismerték akkor: 1848—1849-ben nem harcolt ugyan a honvédség soraiban, de olaszföldön magyar légiót szervezett, Világos után Mazzinivel éveken át zaklatta az osztrákokat; küzdött a reakció ellen 1849-ben Bádénban, 1855-ben a krimiai szövetségesek szolgálatában, 1857-ben a cserkeszeket lázította, 1859-ben Garibaldi mellett harcolt, majd a délszlávok közt agitált és a „marsalai ezer” expedíciójában világhírűvé tette nevét. Számos harctéren vivta ki altábornagy rangját és mindig csak a magyar ügyekért harcolt. Rokonságba jutván a francia császári családdal, nagy összeköttetéseit fontos diplomáciai missziókban érvényesítette és aktív szereplő volt nagy horderejű és a magyar ügyre visszaható európai eseményekben. A kiegyezés után itthon és a külföldön nagy közgazdasági alkotásokkal foglalkozott. Az utóbbi 20 év alatt a magyar állam jóhíre, a népek szabadsága és Európa békéje érdekében publicisztikai tevékenységet fejtett ki nagy világlapokban és nemzetközi

kongresszusokon. Évek óta állandó munkatársa a Magyar Hírlap-nak, amely kizárólag közli cikkeit. E sokoldalú szereplésnek hatvan évre terjedő mozzanatait Türr István megírja emlékirataiban, melyeknek közlését a Magyar Hírlap kezdi meg az októberi negyeddél. A Magyar Hírlap-nak, a független, szabadelvű, a magyar nemzet jogaiért lelkesedéssel küzdő napilapnak előfizetési ára negyedévre 7 korona, egy hónapra 2 korona 40 fillér. Kiadóhivatalának címe: Magyar Hírlap, Budapest, V., Honvéd-utca 10.

— Tyukszemreszelő. E kitűnő találmánnyal bárki fájdalom nélkül száraz állapotban könnyen eltávolíthatja tyukszemét. Az érdes anyagból készült tyukszemreszelő az eleven húst nem sérti meg. Egy darab ára 50 fillér. Kapható Darnay Kálmán kereskedésében, Sümege.

Gazdák és állattenyésztők

figyelmébe ajánlom az állatok emésztését elősegítő

t á p p o r t,

mely eredeti csomagokban kapható

Márkus Salamon Fia cégnél, * * * Sümege.

Egy koronáért
portómentesen küld az orvosszövetség sorsjátékához egy sorsjegyet az
Országos Sajtóiroda,
Budapest, Kemény Zsigmond-utca II.
Huzás már október 10-én.
1840 nyeremény. I főnyeremény 40000 K.
Legnagyobb nyeremény
legkedvezőbb esetben 50.000 korona.
I korona Szerencse fel! I korona
I sorsjegy I sorsjegy

Pártoljuk a hazai ipart és viseljük

szegedi nyakkendőt, mely dús választékban kapható Márkus Salamon Fia cégnél, Sümege.

Hirdetéseket jutányos áron felvesz a kiadóhivatal.

Már 1 koronáért 50.000 korona nyerhető.	Orvos-sorsjáték BUDAPEST, IV., váci-utca 17/a.	Már 1 koronáért 50.000 korona nyerhető.
--	--	--

Főnyeremény 50.000 kor. ért.

Egy sorsjegy ára egy 1 korona.

Miután a huzást már október elején megtartjuk és a sorsjegyek nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva tisztelettel kérjük, hogy a sorsjegyek bevásárlásával ne tessenek késni, hanem nagybecsű megrendelését szíveskedjék lehetőleg azonnal elintézni, mert a huzás már

f. é. október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:
Budapest, IV., váci-utca 17/a.

Grünfeld J. uri szabó nagy szövetraktára.

Figyelemre méltó! Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a legújabb őszi és téli valódi hazai és angol szövetek nagy választékban megérkeztek.

Raktáron tartok: Férfi öltönyök 12 koronától feljebb; iskolás fiú öltönyök 9 K-tól feljebb; gyermek öltönyök 4 K-tól feljebb. — Megrendelések gyorsan, pontosan és olcsón, kitűnő fővárosi munkások által készítettnek — Üzletemben kapható: 1 öltönyre való (3 m.) őszi vagy téli hazai szövet 9 K 50 fill. Egy teljes öltönyhöz való bélése 3.50—4.40—6 koronáért.

Kiváló tisztelettel

Grünfeld J. uri szabó.

Minden vevő jogosítva van az árút (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) CAMIS és STOCK BARCOLÁBAN TRIEST mellett ajánlja belföldi

GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általánosan ausztriai gyógyszerész egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

1/2 palack 5 korona, 1/2 palack 2-60 korona. 10 palack rendelésénél 10% engedmény.

Kapható: Sümege, Márkus Salamon Fia fűszerkereskedésében; nagybani eladás a vidék részére Sattler Józsefnél, Nagy-Kanizsán.

Minden vevő jogosítva van az árút (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi miniszterium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemiszerek vizsgálati intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi miniszterium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemiszerek vizsgálati intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.